

Asia: VN/12018/2022

YM: Asetus elinympäristöjen ennallistamiseen, kunnostukseen ja hoitoon myönnettävästä tuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa yleisen lausuntonne alla olevaan tekstikenttään. Pykäläkohtaiset kommentit pyydetään alla oleviin, pykäläkohtaisiin tekstikenttiin.

Tämä lausunto rajataan koskemaan elinympäristöjen luonnonhoitoa, kunnostamista ja ennallistamista siten, kuin ne on asetusesityksessä ja sen perusteluissa määritelty. Lausunto ei ota kantaa EU-, perustuslaki-, valtiontuki- tai tukipolitiikkakeinoihin.

Kunnostus- ja ennallistamistavoitteet, joita suunnitellaan myös EU:n ennallistamislainsäädäntöön, ovat verraten kunnianhimoisia. Näin ollen kansallisetkin toteutustuet auttavat kohti tavoitteita. ELY-keskuksille asetukset antaa enemmän mahdollisuuksia toimia yksityismailla, hyödyntäen parasta alueellista tietoa tarvittavista toimenpiteistä ja kohteista.

Luonnonvarakeskus pitää asetusesitystä tarpeellisena lisänä monimuotoisuuden suojelun keinovalikoimassa ja katsoo, että se onnistuessaan edistää merkittävästi monimuotoisuuden suojelutavoitteita yksityismailla.

1 § Soveltamisala, ja sen perusteluita koskevat kommentit

Valtionavustuksien käyttö luonnonsuojelutarkoituksiin on ollut verrattain vähäistä. Asetusluonnoksen perusteella näyttää, että maanomistajalla ei olisi taloudellista kannustinta hakea luonnoksessa ehdotettua tukea, koska mahdollinen taloudellinen hyöty menisi muille toimijoille. Tästä syystä on mahdollista, että tuen käyttö jää lopulta vähäiseksi.

2 § Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen, ja sen perusteluita koskevat kommentit

Perusteluissa mainitaan Metsähallitus Luontopalvelut mahdollisena toteuttajatahona. Kuitenkin esimerkiksi joissakin purokunnostuksissa kunnostuksien toteuttaja on ollut Metsähallitus Eräpalvelut. Rajaako perustelukirjaus Eräpalvelut pois toteuttajatahoista?

3 § Tuen muoto, ja sen perusteluita koskevat kommentit

ELY-keskusten resurssien riittävyys tehtävien oletettavasti kasvaessa on varmistettava. Perusteluissa puhutaan ELY-keskusten määräaikaista käsittelijöistä, mutta todetaan mm., että määräaikaisten ohjaaminen lisää muun henkilöstön työmäärää.

4 § Tukihakemuksen sisältövaatimukset, ja sen perusteluita koskevat kommentit

Sisältövaatimusten tavoitteenmäärittelyä voisi selventää: esimerkiksi edellytetään kuvaus siitä, millaiseen lajisto- tai elinympäristön laatutavoitteeseen toimenpiteellä pyritään. Määrittelyn täytyisi olla selkeä, koska esimerkiksi purokunnostus voidaan yleisesti perustella monimuotoisuushyödyllä, mutta jos toimenpide rajoittuu taimenen kutosoran lisäykseen, laajempia hyötyjä ei välttämättä saavuteta.

Olisi myös tarpeen selventää, edellytetäänkö toimenpiteen toteutusta todennettavaksi, ja onko vastuu todentamisesta ELY-keskuksella, toteuttajataholla vaiko maanomistajalla.

5 § Tuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset, ja sen perusteluita koskevat kommentit

Asetusluonnoksesta ja perusteluista ei selvästi ilmene, liittyykö elinympäristöjen kunnostustöihin hoito- tai seurantavelvoitteita, ja kuinka kauan tukipäätös on voimassa. Minimivaatimuksena maanomistajille säilyttää kohde vähintään 5 vuotta on niin lyhyt aika, että tavoiteltuja ympäristöhyötyjä ei välttämättä ehditä saavuttaa.

Asetusluonnoksesta ja perusteluista jää lisäksi epäselväksi, onko mahdollista hakea ja saada tukea useampaan kertaan samalle kohteelle koko Helmi-ohjelman keston ajan. Mikäli näin on, täytyisi hakemuksien arvioinnissa pohtia, voiko samassa kohteessa useampaan kertaan toimiminen aiheuttaa haittaa kohteen muulle lajistolle.

6 § Tukipäätös, ja sen perusteluita koskevat kommentit

Toimenpiteen vaikuttavuus ja kustannustehokkuus kannattaisi jollakin mittarilla arvioida, ja tukijärjestelmän toimivuuteen ylipäätään olisi kiinnitettävä erityistä huomiota. Tämä tarkoittaa käytännössä toteutumisen seuranta ja tuloksien pohjalta mahdollisesti tehtäviä järjestelmän korjauksia. Toimenpiteeltä ja sen vaikuttavuudelta edellytettävä laatu olisi hyödyllistä kirjata vähintään asetuksen perusteluihin.

Koivula Matti
Luonnonvarakeskus - Luonnonvarat